

TILS 679

advies
aan b&w

Sector	: Bedrijfsvoering	Openbaar: ☒
Afdeling	: Financiën	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	: 056274	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er	: Peter Wijnen Tel.: (0495) 575 521	
Portefeuillehouder(s)	: J.M. Cardinaal	Nummer B&W-advies: BW-005890

ONDERWERP

Kennisnemen van de begrotingsbrief 2014 van Gedeputeerde Staten van Limburg.

ADVIES

Kennisnemen van de begrotingsbrief 2014 van Gedeputeerde Staten van Limburg en deze via de TILS-lijst ter kennis brengen van de commissie Algemene Zaken.

TOELICHTING

[Invulinstructie]

Relatie met vorig voorstel:
nvt

Algemeen:

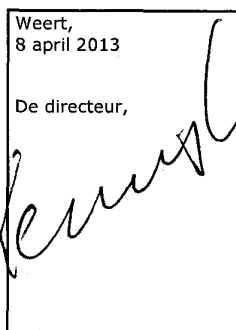
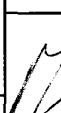
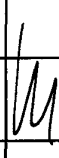
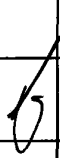
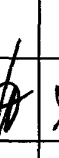
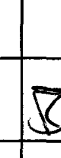

Bij brief van 19 maart 2013 sturen Gedeputeerde Staten van Limburg de gebruikelijke begrotingsbrief over aandachtspunten voor het opstellen van de begroting 2014 en volgende jaren.

De financiële perspectieven

De rijksbezuinigingen, de aan de decentralisaties gekoppelde kortingen en de overige gevolgen van de economische crisis, vragen veel van de gemeenten om het financieel evenwicht te bewaren. Gemeenten zullen de komende jaren moeilijke keuzen en besluiten moeten nemen om hun begroting materieel in evenwicht te houden. GS zullen de begroting 2014 beoordelen om te zien of de gemeenten daarin slagen.

Decentralisaties

Bij de decentralisaties (Jeugdzorg, participatiewet en zorg aan langdurig zieken en ouderen) willen GS in de kadernota en later in de begroting 2014 geïnformeerd worden over:

Weert, 8 april 2013 De directeur, 	Commissie Algemene Zaken van 10 juni 2013	S		B	W	W	W	W
		akkoord						
		bespreken						
Behandeling uiterlijk in college van 16 april 2013								

Beslissing d.d.:

Akkoord met advies

Nummer: 7

De secretaris,

16 APR. 2013 Totaal aantal pagina's: 5
Pagina 1

- Een probleemschets met betrekking tot de voorgenomen decentralisaties, de beleidsmatige en financiële randvoorwaarden daarbij.
- Een schets van de aanpak en oplossing van de beleidsmatige, financiële en bestuurlijk-organisatorische vraagstukken met betrekking tot de decentralisaties.

Bij de gemeente Weert is een werkgroep met de decentralisaties bezig en in de begroting 2014 zal hieraan zeker aandacht besteed worden

Criteria repressief toezicht

De raad moet zorgen dat de begroting in evenwicht is. Evenwicht wil zeggen dat de structurele lasten in de begroting worden gedekt met structurele baten en dat de ramingen volledig en realistisch zijn. Als er een tekort in de begroting is dat ook op het eind van de meerjarenraming nog steeds bestaat, wordt de gemeente onder preventief toezicht geplaatst.

De overige uitgangspunten voor repressief toezicht zijn:

- De jaarrekening 2012 dient reëel in evenwicht te zijn. Indien de jaarrekening niet in evenwicht is kan dat, afhankelijk van de aard van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregiem.
- De vastgestelde jaarrekening 2012 en de begroting 2014 dienen respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2013 aan GS toegezonden te zijn.

Meerjarig repressief toezicht

Op basis van het verdiepingsonderzoek heeft de gemeente Weert voor vier jaar repressief toezicht. Alleen als de gemeente in die periode financieel ernstig uit het evenwicht raakt wordt deze meerjarige afspraak ingetrokken.

Beoordelingsaspecten

Algemene uitkering uit gemeentefonds

Bij de beoordeling of er sprake is van een materieel sluitende begroting gaat de provincie, voor wat de betreft de algemene uitkering, uit van de mei/junicirculaire 2013 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren en genoemde loon- en prijsstijgingen.

De provincie verzoekt om in de begroting rekening te houden met de reeds in gang gezette rijksbezuinigingen en de verdere bezuinigingen als gevolg van het regeerakkoord. Voorts verzoekt de provincie een zo goed mogelijk inzicht te geven in en rekening te houden met de financiële risico's van de decentralisaties van rijkstaken voor de gemeente. Genoemde aandachtspunten zullen in de begroting 2014 van de gemeente Weert verwerkt worden.

Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

GS zullen alle in de begroting 2014 opgenomen bezuinigingsmaatregelen op hardheid en haalbaarheid beoordelen. De te treffen bezuinigingsmaatregelen dienen concreet minimaal op programmaniveau te zijn ingevuld. Ook dient het proces dat bij het concretiseren wordt gevolgd vast te liggen. Er dient dus sprake te zijn van een reëel perspectief, waarbij de financiële gevolgen van maatregelen die tot een herstel van het evenwicht moeten leiden, met besluitvorming door de raad zijn onderbouwd. Bij een negatief oordeel door de provincie zullen deze posten op de budgettaire ruimte in mindering worden gebracht. Dit kan ertoe leiden dat er een structureel begrotingstekort ontstaat en tot preventief toezicht leidt.

Uitgangspunt is een materieel sluitende begroting 2014. Vertoont de begroting een structureel tekort dan kan de gemeente toch voor repressief toezicht in aanmerking komen, indien aannemelijk wordt gemaakt dat materieel evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht.

Taakstellingen verbonden partijen

Taakstellingen aan verbonden partijen worden niet als reëel beschouwd, tenzij de verbonden partij of gemeenschappelijke regeling op bestuurlijk niveau heeft besloten hoe deze taakstelling daadwerkelijk wordt ingevuld.

Sociale werkvoorzieningschappen en wsw-bedrijven

Bij de beoordeling van de gemeentelijke begroting neemt de provincie als uitgangspunt dat de gemeentelijke bijdrage in een exploitatietekort, dat geraamd is in de vastgestelde begroting van de gemeenschappelijke regeling, tot hetzelfde bedrag is geraamd in de gemeentelijke begroting. In dit kader verzoekt de provincie de gemeenten om in de begroting 2014 inzicht te bieden in:

- De exploitatiebijdragen aan de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven in de begroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017 bóven de doorverstrekte rijksmiddelen.
- De voorzieningen en/of reserves voor bijdragen aan de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven voor de jaren 2014 t/m 2017 en per jaar de onttrekkingen en de toevoegingen
- Overige bedragen in de begroting 2014 en meerjarenramingen 2015 t/m 2017 voor de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven buiten de doorverstrekte rijksmiddelen.

Wet Hof en EMU-saldo

De plicht om het EMU-saldo in de begrotingsstukken op te nemen is vastgelegd in het BBV. De tabel voor de berekening van het EMU-saldo dient deel uit te maken van de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Precariobelasting

De provincie verzoekt de ontwikkeling met betrekking tot vrijstelling van de precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven goed te volgen, aangezien bij aannahme van het wetsvoorstel dit van invloed kan zijn op het eigen belastinggebied en hierdoor vanaf datum van inwerkingtreding geen inkomsten kunnen worden gegenereerd. Voor de gemeente Weert heeft dit geen gevolgen omdat de gemeente geen precariobelasting heft voor het hebben van kabels en leidingen in de grond.

Grondexploitatie en onderzoeksthema 2013

Een in 2011 door de provincie gestart onderzoek naar de gemeentelijke grondexploitaties wordt in 2013 voortgezet omdat de grondexploitatie voor veel gemeenten een substantieel risico betekent. De provincie vraagt aandacht voor het tijdig aanpassen van de exploitatieberekeningen en het hanteren van realistische uitgangspunten en het onderbouwen hiervan. Ook vraagt de provincie uit te gaan van reële plannings van de uit te geven vierkante meters voor de diverse bestemmingen. Hierbij is het van belang dat er een goede afstemming plaatsvindt met de omliggende gemeenten en externe partijen (inclusief PPS-constructies).

De gemeente Weert heeft de exploitatieberekeningen aangepast. De gevolgen ervan worden in de jaarrekening 2012 en de begrotingen 2013, 2014 en volgende jaren verwerkt.

Schuldpositie gemeenten

De provincie wijst op de risico's van een hoge schuldpositie van gemeenten. Zo beperkt een hoge leningschuld de flexibiliteit van de begroting omdat de rente- en aflossingsverplichtingen van de vaste schuld voor lange tijd vastliggen. Ook kan een rentestijging van de vaste financieringsmiddelen een probleem vormen voor de budgettaire positie van de gemeenten.

BBV (Besluit begroting en Verantwoording)Overzicht van incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten is voor de provincie van belang voor de bepaling van het materieel evenwicht van de begroting

De provincie wijst erop dat met ingang van 2013 in dit overzicht een aantal extra gegevens opgenomen moet worden.

- De incidentele baten en lasten moeten per programma weergegeven worden.
- Er moet een overzicht van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen.
- Deze gegevens moeten meerjarig opgenomen worden in het overzicht.

Verder verzoekt de provincie bij het overzicht een tekstuele uitleg per incidentele baat en last op te nemen.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De provincie verzoekt bij het opstellen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen de voorschriften van het BBV in acht te nemen. Als er sprake is van achterstallig onderhoud, dient dit vermeld te worden in deze paragraaf. Ook de maatregelen om de achterstanden in te halen moeten benoemd worden.

Overige ontwikkelingen

Paragraaf demografische ontwikkeling

De provincie adviseert om een paragraaf demografische ontwikkeling toe te voegen aan de begroting en jaarrekening. De gemeente Weert komt door haar demografische ontwikkeling in de laatste zeven jaar niet in aanmerking voor extra middelen uit het gemeentefonds via de tijdelijke krimpmaatstaf.

Wel wordt de demografische ontwikkelingen nauwgezet gevolgd, zowel in omvang als in leeftijdsopbouw. Waar nodig wordt daar in de programma's van de begroting aandacht aan besteed.

Paragraaf verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen dient voortaan deel uit te maken van de paragraaf verbonden partijen van de begroting.

Overzicht bezuiniging(taakstellingen)

De provincie geeft de gemeenten in overweging om, ter verbetering van het inzicht in de financiële positie, een aparte paragraaf of een overzicht bezuinigingstaakstellingen op te nemen waarin integraal alle bezuinigingstaakstellingen zijn opgenomen.

In de begroting 2012 is een integraal overzicht van de in dat jaar doorgevoerde bezuinigingen opgenomen. Bij nieuwe bezuinigingen zal een dergelijk overzicht wederom opgenomen worden.

Jaarlijks terugkerende punten

Dividenden Enexis Holding NV, Attero Holding NV

De provincie adviseert voor de raming van de dividenden in de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017 uit te gaan van de dividenden die in 2013 ontvangen worden.

BNG

De nettowinst van de BNG over 2012 heeft € 332 miljoen bedragen. Dit komt neer op een dividend in 2013 van € 1,49 per aandeel.

De vooruitzichten voor 2013 met betrekking tot de winst zijn, als gevolg van de lastige economische omstandigheden, met meer dan normale onzekerheden omgeven. Daarom adviseert de provincie om in de begroting 2014 en volgende jaren het te ramen dividend BNG op maximaal € 1,49 per aandeel te stellen.

Vooroverleg

De provincie verzoekt gemeenten met financiële problemen die bijzondere maatregelen vergen, zo spoedig mogelijk met haar te overleggen.

Informatie in of bij de begroting

GS verzoeken in of bij de begroting 2014 de volgende informatie te voegen:

- De opbouwtabel van de algemene uitkering 2014-2017;
- De tarieven ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing en de totale economische waarde van de woningen en niet-woningen voor 2014 met peildatum 1 januari 2013. Wanneer uiteindelijk de vastgestelde tarieven afwijken van de eerder vermelde tarieven dan willen GS die na vaststelling ontvangen.

Argumenten:

>

Kanttekeningen:

>

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

[Invulinstructie]

>

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

[Invulinstructie]

>

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:

- ❖ Raadsleden

Nadere specificatie: Het is van belang dat de raadsleden (via de commissie Algemene Zaken/ TILS-lijst) op de hoogte zijn van de aandachtspunten voor het opstellen van de begroting 2012.

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ TILS-lijst

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

[Invulinstructie]

Intern:

>

Extern:

>

BIJLAGEN

Openbaar:

Niet van toepassing

Niet-openbaar:

Niet van toepassing

provincie limburg

De colleges van Burgemeester en
Wethouders van alle gemeenten
in de provincie Limburg

GEMEENTE WEERT	
INGEKOMEN OP	
25 MAART 2013	
ZAAKNR.	
AFD./NR.	<i>Fin.</i>
RAADSNR.	
KOPIE NAAR	

VERZONDEN 22 MAART 2013

Cluster BVF
Faxnummer 043-3897151
Ons kenmerk 2013/15608
Bijlage(n) 1

Behandeld J. Janssen
Doorkiesnummer 043-3897238
Uw kenmerk
Maastricht 19 maart 2013

Onderwerp
Begrotingsbrief 2014

Geacht college,

Hierbij sturen wij u een afschrift van onze brief van heden aan de raden van alle Limburgse gemeenten over de voorbereiding van de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

130306-0056

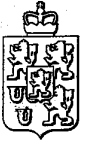
Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 (0)43 389 99 99
Fax + 31 (0)43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer: NL08RABO0132575728
Bereikbaar via: Lijn 1 (richting De Heeg)
BIC-code: RABONL2U

provincie limburg

De raden van alle gemeenten in
de provincie Limburg

GEMEENTE WEERT	
INGEKOMEN OP	
25 MAART 2013	
ZAAKNR.	056274
AFD./NR.	Fin/1073596
RAADSNR.	2013/207
KOPIE NAAR	

VERZONDEN 22 MAART 2013

Cluster BVF
Faxnummer 043-3897151
Ons kenmerk 2014/15605
Bijlage(n)

Behandeld J. Janssen
Doorkiesnummer 043-3897238
Uw kenmerk
Maastricht 19 maart 2013

Onderwerp

Aandachtspunten voor de begroting 2014

Geachte raad,

Elk jaar informeren wij u in het voorjaar met een brief over aandachtspunten voor het opstellen van de begroting van het komende jaar en de daarbij behorende meerjarenraming. Het zijn punten die wij als financieel toezichthouder zullen beoordelen als wij aan het eind van dit jaar de door u vastgestelde begroting 2014 en de meerjarenraming van uw gemeente zullen ontvangen.

De financiële perspectieven

Deze begrotingsbrief staat in het teken van de moeilijke financiële ontwikkelingen, waarmee gemeenten in de komende jaren te maken krijgen. We kunnen wel spreken van een stapeling aan bezuinigingen en aan decentralisaties gekoppelde kortingen uit het regeer- en gedoogakkoord van het kabinet Rutte I, het Lenteakkoord, het regeerakkoord van het kabinet Rutte II en de nieuwe maatregelen naar aanleiding van de CPB-berekeningen van februari 2013.

Het totaal valt nog niet te overzien, maar zeker is dat de bezuinigingen zeer omvangrijk en langdurig zijn. De economische situatie versterkt voor gemeenten deze effecten doordat lasten juist stijgen en ook inkomsten, die niet van het Rijk komen, onder druk staan.

Het vraagt veel van gemeenten om in deze situatie het financieel evenwicht te bewaren, Gemeenten zullen de komende jaren moeilijke keuzen en besluiten moeten nemen om hun begroting materieel in evenwicht te houden.

Als toezichthouder zullen we de begroting 2014 beoordelen om te zien of u daarin slaagt.

Decentralisatie

Op het gebied van de jeugdzorg, de Participatiewet en zorg aan langdurig zieken en ouderen kiest het kabinet voor decentralisatie van deze taken naar de gemeenten.

130307-0002

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 (0)43 389 99 99
Fax + 31 (0)43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN -nummer: NL08RABO0132575728
Bereikbaar via: Lijn 1 (richting De Heeg)
BIC-code: RABONL2U

provincie limburg

Volgens het rijk zijn gemeenten de bestuurslaag die dit dichtbij de burgers het beste kunnen organiseren. De gemeenten kunnen voorzien in de noodzakelijk integraliteit en maatwerk én kunnen beter inspelen op de rol van het sociale netwerk rond de burger. Inzet daarbij is dat er één persoon is die mensen die dat nodig hebben namens de gemeente ondersteunt en begeleidt op basis van een integraal plan voor het hele huishouden.

Op 1 januari 2014 gaat de Participatiewet in. De overige decentralisaties gaan op een later tijdstip in. De decentralisaties stellen forse eisen aan de uitvoeringskracht van gemeenten. Het gaat om bestuurlijke, ambtelijke en financiële slagkracht en de beschikbaarheid van capaciteit en expertise om deze taken goed uit te voeren. Voordat de uitvoering van de decentralisaties van start kan gaan moet er nog veel werk door de gemeenten uitgevoerd worden. De decentralisaties zijn een grote bestuurlijke, organisatorische en financiële opgave. Van gemeenten wordt een grote inzet verwacht.

Wij zouden gelet op de relevantie en de urgentie graag in de kadernota, als startdocument voor de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017, en later in de begroting 2014 geïnformeerd willen worden over:

- uw probleem schets met betrekking tot de voorgenomen decentralisaties, de beleidsmatige en financiële randvoorwaarden daarbij;
- uw schets van de aanpak en oplossing van de beleidsmatige, financiële en bestuurlijk-organisatorische vraagstukken met betrekking tot de decentralisaties.

Criteria repressief toezicht 2014

De raad moet op basis van artikel 189, lid 3 Gemeentewet zorgen voor evenwicht in de begroting. Evenwicht wil zeggen dat de structurele lasten in de begroting met structurele baten worden gedekt en dat de ramingen volledig en realistisch zijn. Als toezichthouder gaan wij na of de raad zich aan deze wettelijke opdracht houdt. Is dat niet het geval en is er dus sprake van een tekort in de begroting dat ook aan het eind van de meerjarenraming nog steeds bestaat, dan moeten wij op basis van artikel 203, lid 1 Gemeentewet een dergelijke begroting onder preventief toezicht plaatsen. De gemeente kan de begroting, maar ook de latere begrotingswijzigingen dan pas gaan uitvoeren als wij daaraan goedkeuring hebben verleend.

De gemeente is binnen wettelijke kaders autonoom bij het maken van de keuzen om de begroting in evenwicht te brengen. De provincie als toezichthouder respecteert deze autonomie. Wij toetsen of het gepresenteerde saldo realistisch is. In dat verband adviseren wij gemeenten keuzen te maken die bijdragen aan een evenwicht dat voor langere duur instandblijft.

Hierboven hebben wij beschreven wanneer wij een begroting 2014 om financiële redenen onder preventief toezicht moeten plaatsen. Preventief toezicht is volgens de Gemeentewet uitzondering op de regel. En die regel is repressief toezicht. Dat wil zeggen dat de gemeente de door de raad vastgestelde begroting en latere begrotingswijzigingen zonder onze voorafgaande goedkeuring kan uitvoeren.

De overige uitgangspunten om voor het begrotingsjaar voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

- de jaarrekening dient reëel in evenwicht te zijn. Indien de jaarrekening niet in evenwicht is kan dat, afhankelijk van de aard van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregiem;
- de vastgesteld jaarrekening 2011 en de begroting 2014 dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2013, aan ons te zijn ingezonden.

provincie limburg

Meerjarig repressief toezicht

Sinds 2005 hebben wij de aanpak van het toezicht gewijzigd. Centraal daarin staat dat wij de kennis en ervaring die wij met het toezicht vergaren zoveel mogelijk met de gemeenten delen. Dat doen we op tal van manieren, maar de meest in het oog springende manier is het financieel verdiepingsonderzoek. Elke gemeente onderzoeken we één keer per vier jaar grondig met een financieel verdiepingsonderzoek. Als dit financieel verdiepingsonderzoek dat mogelijk maakt, geven we de gemeente vervolgens voor vier jaar repressief toezicht. We volgen de gemeente in deze periode op meer afstand. Alleen als de gemeente in die periode financieel ernstig uit evenwicht raakt, kunnen wij onze meerjarige uitspraak intrekken.

In de periode 2005 tot en met 2010 hebben we deze aanpak met instemming van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) als pilot uitgevoerd. BZK heeft nu, mede gebruikmakend van de evaluatie van onze pilot, nieuwe bepalingen over het financieel toezicht in de Gemeentewet, BBV e.d. voorbereid. De nieuwe bepalingen bieden alle ruimte om onze aanpak uit de pilot te blijven volgen. Na de pilot zijn we ook op deze manier met ons financieel toezicht verder gegaan. De nieuwe bepalingen zijn nog niet door de Tweede en Eerste Kamer behandeld. We verwachten dat de nieuwe bepalingen vanaf 2014 van toepassing zijn. Dit betekent dat de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017 nog zullen worden beoordeeld op basis van de huidige bepalingen met betrekking tot het toezicht in de Gemeentewet en het daarop gebaseerde Gemeenschappelijk Toezichtkader "Zichtbaar Toezicht" (GTK) van februari 2008, omdat de wetswijzigingen op het moment van de bepaling van de toezichtvorm 2014 nog niet van kracht zijn.

De gemeenten die op dit moment meerjarig repressief toezicht hebben dat minimaal nog tot en met 2014 loopt, zullen wij bij de begroting 2014 met meer afstand beoordelen. Het gaat er dan om dat wij volgen dat de gemeente in de periode dat het meerjarig toezicht geldt, financieel in evenwicht blijft.

Beoordelingsaspecten

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Bij de beoordeling of sprake is van een materieel sluitende (meerjaren)begroting gaan we, voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds, tenminste uit van de mei/junicirculaire (2013) en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.

Bij de bepaling van de accessen voor de jaren na het begrotingsjaar houden de beheerders van het gemeentefonds rekening met een mutatie van de prijsontwikkeling van het BBP. Begroot u de algemene uitkering voor de jaren 2015-2017 op basis van lopende prijzen, dan gaan wij ervan uit dat de gemeente aan de lastenkant van de meerjarenraming rekening houdt met een inflatiepercentage minimaal gelijk aan dat waarop de mutatie van het BBP is gebaseerd.

In het kader van realistisch ramen verwachten wij dat de gemeenten integraal rekening houden met de budgettaire effecten van de in de mei/junicirculaire genoemde loonstijgingen. Dit kan door verwerking in de ramingen van de personele lasten/organisatiekosten dan wel door middel van het ramen van een stelpost voor zover de eigen eerder vastgestelde uitgangspunten afwijken van die opgenomen in de mei/junicirculaire.

Als er een afwijkend percentage wordt toegepast voor prijsstijgingen/indexering van prijsgevoelige subsidies verwachten wij, dat een en ander in de begroting wordt beargumenteerd.

provincie limburg

Wij verzoeken uw meerjarige berekeningen 2014 tot en met 2017 van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van deze circulaire (inclusief gehanteerde eenheden en bedragen per eenheid), voor zover niet in de (bijlagen van de) begroting opgenomen, ter informatie aan ons toe te zenden.

Voorts vragen wij u, voor zover dit geen bestaand beleid is, rekening te houden met de financiële gevolgen van de enerzijds al in gang gezette rijksbezuinigingen en anderzijds de verdere bezuinigingen als gevolg van het Regeerakkoord, waaronder de effecten van het niet afschaffen van het BTW-Compensatiefonds.

Naast de reeds in gang gezette bezuinigingen komt daar als gevolg van het Regeerakkoord nog een substantieel bedrag bij voor de komende periode. Gemeenten staan voor de opgave om de overdracht van taken in het sociale domein met kleinere budgetten uit te voeren.

Wij verzoeken u zo goed mogelijk inzicht te geven in en rekening te houden met de financiële gevolgen en de financiële risico's die de decentralisaties van rijkstaken voor u als gemeenten zullen betekenen.

Bezuinigingsmaatregelen / taakstellingen

Ten behoeve van de bepaling van de financiële positie worden alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van het structureel budgettaire saldo van de begrotingen. Wanneer in de (meerjaren)begroting 2014-2017 bezuinigingsmaatregelen c.q. taakstellingen zijn opgenomen waaraan geen of onvoldoende invulling is gegeven dan worden deze posten door ons op de structurele budgettaire ruimte in mindering gebracht. In het huidig Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader "Zichtbaar Toezicht" (GTK) van april 2008 is geen norm meer opgenomen voor het ramen van een bezuinigingstaakstelling. Wij blijven in aanvulling op het GTK een norm hanteren voor het ramen van bezuinigingen. Wanneer u alleen besluit dat een bedrag x bezuinigd moet worden zonder dat verder te concretiseren, hanteren wij daarbij de norm van maximaal 1% van het Genormeerd Uitgavenniveau (= verdeelmaatstaven x uitkeringsfactor – inkomensmaatstaf + verfijningen + ozbcapaciteit op 100%). Voor een positief oordeel is het noodzakelijk dat de raad, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, een uitspraak doet over de invulling. Daarbij dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet, minimaal op programmaniveau te zijn ingevuld. Verder dient het proces dat bij het concretiseren wordt gevolgd vast te liggen. Ervaringen opgedaan bij eerdere bezuinigingsoperaties kunnen in ons oordeel meewegen. Met andere woorden: er dient sprake te zijn van een reëel perspectief, waarbij de financiële gevolgen van maatregelen die tot een herstel van het evenwicht moeten leiden, met besluitvorming door de raad zijn onderbouwd.

Bij een negatief oordeel zullen deze posten op de budgettaire ruimte in mindering worden gebracht. Deze correctie kan tot gevolg hebben dat er een structureel begrotingstekort ontstaat en tot preventief toezicht leidt.

Uitgangspunt is een materieel sluitende begroting 2014. Vertoont de begroting 2014 een structureel tekort dan kan een gemeente toch voor repressief toezicht in aanmerking komen, indien aannemelijk wordt gemaakt dat materieel evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht. Er mag ook geen sprake zijn van een opschuivend perspectief met betrekking tot het ontstaan van materieel evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenraming. Daarmee doelen we op een situatie waarbij een gemeente jaar na jaar met een begroting en meerjarenraming komt waarvan alleen het laatste jaar van de meerjarenraming sluit.

provincie limburg

Ook bij deze toets worden stelposten en bezuinigingsmaatregelen, waaraan geen of onvoldoende invulling is gegeven, gekort op de budgettaire ruimte.

Taakstellingen verbonden partijen

Bij de beoordeling van de begroting 2013 is geconstateerd dat er gemeenten zijn die taakstellingen hebben opgenomen die aan de verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, worden opgelegd. Wij wijzen erop dat deze taakstellingen niet als reëel worden beschouwd, tenzij de betreffende verbonden partij of gemeenschappelijke regeling op bestuurlijk niveau heeft besloten hoe deze taakstelling opgelegd aan haar eigen organisatie daadwerkelijk wordt ingevuld. Aannemelijk moet dus worden gemaakt hoe de verbonden partij de opgelegde bezuinigingsmaatregel concreet zal invullen.

Sociale werkvoorzieningschappen en wsw-bedrijven

Als gevolg van rijksmaatregelen is de financiële positie van de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven een bron van zorg. In uw rol als deelnemer in deze gemeenschappelijke regelingen en/of wsw-bedrijven en de eigen (horizontale) verantwoordelijkheid heeft u de lastige taak om naast het beperken van de financiële consequenties voor uw gemeentelijke begroting toch oog te houden voor uw verantwoordelijkheid voor en het behoud van deze sociale voorziening. Het is van belang om vanuit de (horizontale) verantwoordelijkheid goede sturing te geven en/of te wijzen op mogelijke verbeteringen in het financieel beheer en beleid om de financiële positie van deze regelingen en/of wsw-bedrijven te verbeteren. Uitgangspunt voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting is dat de gemeentelijke bijdrage in een exploitatietekort geraamd in de vastgestelde begroting 2014 van de gemeenschappelijke regeling tot hetzelfde bedrag geraamd is in de gemeentelijke begroting.

Gelet op de omvang van de problematiek vinden wij het van belang dat elke gemeente in haar eigen begroting 2014 zichtbaar maakt om welke bedragen het voor de gemeente gaat. Omdat de situaties sterk kunnen verschillen verzoeken wij u inzicht te bieden in:

- de exploitatiebijdragen aan de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven in uw begroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017 bóven de doorverstrekte rijksmiddelen;
- de voorzieningen en/of reserves voor bijdragen aan sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven voor de jaren 2014, 2015, 2016 en 2017 en per jaar de onttrekkingen en toevoegingen;
- overige bedragen in uw begroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017 voor de sociale werkvoorzieningschappen en/of wsw-bedrijven buiten de doorverstrekte rijksmiddelen.

Wet Hof en EMU-saldo

De Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline zijn opgenomen in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof). Op basis van het wetsvoorstel en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. De tekortnorm waarvan sprake is in de Wet Hof is in het Bestuursakkoord van 18 januari 2013 voor de medeoverheden bepaald op maximaal 0,5% BBP gedurende de periode 2013 tot en met 2015. Eind 2015 volgt een evaluatie aan de hand waarvan wordt bezien of de beoogde tekortnorm voor de jaren 2016 (-0,4% BBP) en 2017 (-0,3% BBP) verantwoord en mogelijk is.

De plicht om het EMU-saldo in de begrotingsstukken op te nemen is vastgelegd in het BBV. De tabel voor de berekening van het EMU-saldo dient deel uit te maken van de toelichting op het overzicht van de baten en lasten.

provincie limburg

Het akkoord over de Wet Hof betekent dat er duidelijkheid is over het toegestane EMU-tekort voor de medeoverheden gedurende de komende jaren. Verder is afgesproken de sanctie-instrumenten in de wet gedurende deze kabinetsperiode niet in te zetten.

Met de Wet Hof blijft het feit bestaan dat medeoverheden te maken krijgen met een ander begrotingsstelsel dan waarmee zij werken. Door de gemaakte afspraken zal dit in de praktijk tot minder druk leiden, maar toch blijft het mogelijk dat vanuit het Rijk op enig moment dringend verzocht zal worden om voorgenomen investeringen uit of zelfs af te stellen.

Precariobelasting

Naar aanleiding van de motie Van der Burg is er een nieuw wetsvoorstel gemaakt inzake vrijstelling van de precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven. Hierdoor zullen de netwerken van nutsbedrijven worden vrijgesteld van precariobelasting. Het voorstel introduceert een wettelijke vrijstelling, die ertoe strekt dat geen precariobelasting kan worden geheven ter zake van netwerken die zich bevinden onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde grond van de gemeente, de provincie of het waterschap. In het wetsvoorstel zal een overgangsregeling worden opgenomen die gekoppeld is aan een peildatum. Gedurende de overgangstermijn mogen gemeenten de precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven afbouwen in een zelf gekozen tempo. Aangenomen wordt dat een termijn van maximaal 10 jaar te rekenen vanaf 2014 zal worden vastgesteld. Alle decentrale overheden die vóór of uiterlijk op 1 januari 2012 precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven heffen mogen gebruik maken van de overgangsregeling. Wanneer deze regelgeving ingaat, is nog niet bekend. Wij verwachten dat in de mei/junicirculaire 2013 over de algemene uitkering uit het gemeentefonds hierover aanvullende informatie zal worden verstrekt. Wij verzoeken u deze ontwikkeling goed te volgen, aangezien bij aanneming van het wetsvoorstel dit van invloed kan zijn op het eigen belastinggebied en hiervoor mogelijke vanaf datum van in werking treding geen inkomsten meer kunnen worden gegenereerd.

Grondexploitatie en onderzoeksthema 2013

De toezichthouders van gemeentefinanciën hebben in de afgelopen jaren een specifiek onderzoek ingesteld naar de gemeentelijke grondexploitaties. De uitkomsten van dat onderzoek bevestigen het beeld dat de grondexploitatie voor veel gemeenten in Nederland een substantieel risico betekent. Ook is geconstateerd, dat verantwoordelijkheid wordt genomen voor de lopende tekorten c.q. verliezen door afwaardering van boekwaarden of vorming van voorzieningen.

Omdat verwacht wordt, dat de komende jaren dit beeld niet zal wijzigen wordt het onderzoek in 2013 voortgezet op basis van de jaarrekening 2012 en de begroting 2014.

Doel is inzicht te krijgen in:

- de reactie van gemeenten op de gewijzigde omstandigheden en de ontwikkeling van de verwachte resultaten;
- de omvang en de ontwikkeling van binnen de grondexploitatie beschikbare financiële middelen om eventuele verliezen af te boeken (reserves en voorzieningen);
- voor welke gemeenten (zware) financiële problemen dreigen als gevolg van de situatie van de grondexploitatie.

Tijdens het gehouden onderzoek is onder andere gebleken dat de risico's van de PPS-constructies niet altijd helder in beeld zijn. Vaak is niet duidelijk welke risico's de gemeente binnen de PPS-constructies loopt. Is dat wel het geval, dan is niet altijd duidelijk wat de eventuele financiële gevolgen van deze risico's voor de gemeente kunnen zijn. Wij adviseren u aan deze aspecten bijzondere aandacht te besteden.

provincie limburg

In dit verband vragen wij opnieuw uw aandacht voor het tijdig aanpassen van de exploitatieberekeningen en het hanteren van realistische uitgangspunten en het onderbouwen hiervan. Ook vragen wij u uit te gaan van reële plannings van de uit te geven vierkante meters voor de diverse bestemmingen. Uiteraard is het hierbij ook van belang dat de beleidsbepaling en de uitvoering van de eigen gemeentelijke grondexploitatie wordt afgestemd op de bouwcapaciteit in plannen van omliggende gemeenten en externe partijen (inclusief PPS-constructies) en de realisatie daarvan. Afspraken met de provincie over gebiedsontwikkeling maken hiervan deel uit. Uit ons lopende onderzoek zien we dat de positie van de Limburgse gemeenten op enkele punten wat afwijkt van het landelijke beeld. De bijzondere demografische ontwikkeling speelt daarbij waarschijnlijk een flinke rol. Die heeft er enerzijds voor gezorgd dat relatief weinig gemeenten in Limburg (nog steeds) voor een actief grondbeleid kiezen. Dat heeft ertoe geleid dat de investeringen in grondexploitaties beperkter zijn dan in andere delen van het land. Anderzijds zorgt de bijzondere demografische ontwikkeling voor een verdere druk op de vraag naar bouwgronden.

Schuldpositie gemeenten

De aandacht voor de schuldpositie van de gemeenten is de laatste jaren toegenomen. Hoewel gemeenten in Nederland als gevolg van het artikel 12-vangnet niet failliet kunnen gaan en daarom een hoge kredietwaardigheid hebben, brengt een hoge schuldpositie risico's mee. Op de eerste plaats beperkt een hoge leningschuld de flexibiliteit van de begroting. De rente- en aflossingsverplichtingen van de vaste schuld liggen voor een langere periode vast. Het inzetten van eigen vermogen als financieringsmiddel biedt een gemeente meer speelruimte. Op de tweede plaats kan een rentestijging van de vaste financieringsmiddelen een probleem vormen voor de budgettaire positie van gemeenten. De relevantie hiervan is toegenomen met het oog op de lage marktrente van de afgelopen periode. In dit verband speelt de rente risico norm (RRN) een rol. De RRN heeft als doel het renterisico te beperken tot een deel van de vaste schuld. De maximaal toegestane aflossingsverplichting op de vaste schuld is bepaald op 20% van het jaarlijks begrotingstotaal van de gemeente. Een gemeente die aan de RRN voldoet kan toch een aanzienlijk renterisico lopen. Ook het herfinancieren van een bedrag ter grootte van 20% van het begrotingstotaal kan een aanzienlijke extra structurele rentelast meebrengen.

BBV

Overzicht van incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten is, zowel voor de raad als voor de toezichthouder, een onmisbaar document voor het verkrijgen van een juist beeld van de materiële sluitendheid van de (meerjaren)begroting en daarmee van de financiële positie van een gemeente. Dit overzicht is voor de toezichthouder onder andere belangrijk voor de bepaling van het materieel evenwicht van de begroting. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is per 1 januari 2013 op dit onderwerp aangepast. In het overzicht van incidentele baten en lasten dient een aantal extra gegevens te worden opgenomen. De incidentele baten en lasten moeten **per programma** worden weergegeven. Ook wordt er een overzicht gevraagd van de **geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves**. Tot slot moeten deze gegevens ook **meerjarig** worden opgenomen in het overzicht. Wij verzoeken u het overzicht in de begroting 2014 volgens de nieuwe regelgeving op te stellen. Verder verzoeken wij u bij het overzicht een tekstuele uitleg per incidentele baat en last op te nemen.

provincie limburg

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Volgens het BBV artikel 12, lid 2 moet in de begroting ten aanzien van het onderhoud van tenminste wegen, riolering, water, groen en gebouwen worden aangegeven:

- het actueel beleidskader;
- het van toepassing zijnde kwaliteitsniveau en
- de vertaling van de financiële consequenties van het door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau in de begroting.

Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud worden alleen positief beoordeeld, indien aannemelijk wordt gemaakt dat het verlagen van het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen niet zal leiden tot achterstallig onderhoud en of juridische claims. Daarnaast zal actualisatie van het beheerplan op basis van de door de raad vastgestelde verlaging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk zijn.

Wij verzoeken u bij het opstellen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen de voorschriften van het BBV in acht te nemen. Als er sprake is van achterstallig onderhoud, dient dit vermeld te worden in deze paragraaf. Ook dienen de maatregelen, die getroffen worden om de achterstanden in te halen, benoemd te worden.

Overige ontwikkelingen

Paragraaf demografische ontwikkeling

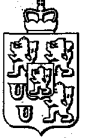
Op een aantal momenten hebben wij alle Limburgse gemeenten gevraagd een paragraaf demografische ontwikkeling, soms ook krimpparagraaf genoemd, bij hun begroting en jaarstukken op te nemen. Dat verzoek geldt in de eerste plaats voor de gemeenten die via de tijdelijke krimpmaatstaf extra middelen uit het gemeentefonds ontvangen. Maar ook de gemeenten die door hun demografische ontwikkeling in de laatste zeven jaar daar (nog) niet voor in aanmerking komen, adviseren wij om een paragraaf demografische ontwikkeling toe te voegen aan de begroting en jaarrekening. De paragraaf zet aan tot het formuleren van een samenhangend beleid dat de afzonderlijke beleidsterreinen overstijgt en ingrijpende gevolgen kan hebben. Bovendien is het een goede plaats om de demografische ontwikkelingen in verleden en toekomst te belichten en om de financiële gevolgen ervan in kaart te brengen. Vertegenwoordigers van gemeenten, provincies, de VNG en het ministerie van BZK hebben een handreiking paragraaf demografische ontwikkeling opgesteld. De handreiking en alle tot nu toe opgestelde paragrafen zijn te vinden op de site www.vanmeernaarbeter.nl.

Daarnaast zijn er voor de beleidsvelden onderwijshuisvesting, riolering en buitensportaccommodaties bestanden gemaakt waar gemeenten hun eigen variabelen kunnen invullen. Met die variabelen maken de bestanden zichtbaar wat de financiële gevolgen van bevolkingsdaling op die terreinen voor de gemeente zijn. De bestanden zijn te downloaden via:

- riolering www.limburg.nl/dsresource?objectid=17514
- onderwijshuisvesting www.limburg.nl/dsresource?objectid=17515
www.limburg.nl/dsresource?objectid=17516
- buitensportaccommodaties www.limburg.nl/dsresource?objectid=17517

Overigens zijn met de bestanden de berekeningen van de financiële gevolgen van de demografische ontwikkeling ook op andere beleidsterreinen uit te voeren door de relevante variabelen in te vullen.

provincie limburg

Wij adviseren alle gemeenten een paragraaf demografische ontwikkelingen bij hun begroting en jaarrekening te maken en daarin ook de financiële gevolgen van bevolkingsdaling voor hun eigen situatie zichtbaar te maken met behulp van de bestanden die via bovengenoemde links te downloaden zijn.

Paragraaf verbonden partijen

De eerder genoemde aanpassing van de BBV-voorschriften in de loop van dit jaar leidt ook tot een aanvulling van artikel 15 (voorschriften over de paragraaf verbonden partijen). Het artikel wordt aangevuld met de bepaling dat de lijst van de verbonden partijen tot dusver deel uitmakend van de productenrealisatie (zie artikel 67, lid 2 en artikel 69 BBV) voortaan deel gaat uitmaken van de paragraaf verbonden partijen van de begroting.

Voor zover de lijst van verbonden partijen nog geen deel uitmaakt van de paragraaf verbonden partijen van uw begroting verzoeken wij u genoemde lijst toe te voegen aan de begroting 2014 van uw gemeente.

Overzicht bezuiniging(staakstellingen)

Wij geven u daarom in overweging ter verbetering van het inzicht in de financiële positie om een aparte paragraaf of een overzicht "bezuinigingstaakstellingen" op te nemen waarin integraal alle bezuinigingen/taakstellingen zijn opgenomen. Ook kan in dit overzicht weergegeven worden welke ruimte er in de begroting gereserveerd is of nog moet worden gereserveerd om nieuwe bezuinigingen op te vangen. Bij de jaarrekening kan vervolgens verantwoording gegeven worden over de realisatie van de bezuinigingen/taakstellingen en/of reserveringen. Door de huidige financiële situatie, de ontwikkelingen en verwachtingen krijgen gemeenten te maken met bezuinigingen waartoe op verschillende momenten is besloten en die zich in verschillende fasen van uitvoering bevinden. Het is moeilijk overzicht te houden op het totaal van alle lopende bezuinigingen.

Tot slot

Wij sluiten onze begrotingsbrief 2013 af met een aantal jaarlijks terugkerende punten.

Dividenden Enexis Holding N.V., Attero Holding N.V.

Na de verkoop en splitsing van Essent zijn voor de aandeelhouders de dividenden van Enexis Holding N.V., Attero Holding N.V. (het voormalige Essent-Milieu) en Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) B.V. van belang. Op het moment van schrijven kunnen in verband met de vertrouwelijkheid van de informatie en de nog te nemen aandeelhoudersbesluiten, voor de afzonderlijke bedrijven nog geen bedragen worden vermeld.

Wij adviseren u alert te zijn als besluitvorming omtrent de dividenden over 2012 worden vastgesteld in de AvA's van bovengenoemde bedrijven. Wij adviseren u voor de raming van de dividenden in de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017 uit te gaan van de dividenden die u in 2013 ontvangt.

BNG

De nettowinst van de BNG over 2012 bedraagt € 332 miljoen. Daarmee is de nettowinst van de bank € 76 miljoen hoger dan over 2011. De BNG stelt de aandeelhouders voor 25% van de nettowinst als dividend uit te keren. Als de aandeelhouders op 22 april 2013 het voorstel overnemen zal € 83 miljoen als dividend worden uitgekeerd. Dit komt neer op een dividend in 2013 van € 1,49 per aandeel.

De vooruitzichten voor 2013 zijn volgens de bank opnieuw met meer dan normale onzekerheden omgeven. Volgens de bank heeft dat alles te maken met de lastige economische omstandigheden.

provincie limburg

Gelet op de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de hoogte van de nettowinst 2013. Daarom adviseren wij u in de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015-2017 het te ramen dividend BNG op maximaal € 1,49 per aandeel te stellen.

Vooroverleg

Wij verzoeken gemeenten met financiële problemen die bijzondere maatregelen vergen, zo spoedig mogelijk met ons hierover te overleggen. Wij houden er rekening mee dat een dergelijk vooroverleg in de huidige situatie vaker gewenst is.

Informatie in of bij de begroting 2014

Wij verzoeken u in of bij de begroting 2014 de volgende informatie toe te voegen:

- de opbouwtabel van de algemene uitkering 2014-2017;
- de tarieven ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing en de totale economische waarde van de woningen en niet-woningen voor 2014 met peildatum 1 januari 2013. Wanneer uiteindelijk de vastgestelde tarieven afwijken van de eerder vermelde tarieven dan krijgen we die graag na vaststelling toegestuurd.

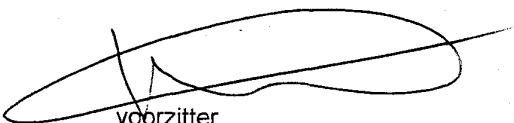
Digitale aanbieding van de begroting

De begrotingsstukken kunt u digitaal aanbieden aan postbus@prvlimburg.nl. Bij die stukken moeten dan wel een door de voorzitter en de griffier ondertekend vaststellingsbesluit en een door de burgemeester en secretaris ondertekende aanbiedingsbrief zijn opgenomen.

Toezending van een papieren set blijft natuurlijk mogelijk en blijft ook bij digitale toezending welkom als werkexemplaar.

Een afschrift van deze brief hebben wij aan het college van Burgemeester en Wethouders van uw gemeente gestuurd.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris